

BALOGH ALBERT - DR. DUKÁTI FERENC

Megbízhatósági vizsgálatok Weibull-eloszláson alapuló mintavételi eljárásai és tervei

ETO 51926: 62-192: 621.3.019.3

A megbízhatósági vizsgálatok mintavételi terveinek elkészítésekor a legfontosabb tényező az alkatrészek tényleges működés (általában működési idő) eloszlásának ismerete. Ennek alapján válik lehetővé a megfelelő mintavételi eljárások megválasztása és a tervek elkészítése. Jelen cikk szerzői exponenciális eloszlás esetében már tárgyalták a mintavételi eljárásokat és terveket [1, 2]. A vizsgálatok eredményeinek értékelésénél azonban igen gyakran alkalmazzák a Weibull-eloszlást. Ennek oka az, hogy alkatrészvizsgálatokhoz sokszor a Weibull-, míg készülékek vizsgálatához az exponenciális eloszlás ad jobb közelítést.

A dolgozat a Weibull-eloszláson alapuló mintavételi tervekkel kapcsolatos matematikai megfontolásokat ismerteti és gyakorlati példákat mutat be azok alkalmazására.

1. A Weibull-eloszlás általános jellemzői

A Weibull-eloszlás háromparaméteres alakját tekintjük, ez az eloszlásfüggvény a következő:

$$F(t) = \begin{cases} 1 - \exp\left[-\frac{(t-\gamma)^\beta}{\alpha}\right], & \text{ha } t \geq \gamma \\ 0, & \text{ha } t < \gamma. \end{cases} \quad (1)$$

$F(t)$ megadja a t tényleges működés alatti meghibásodási valószínűséget (a selejtarányt). Az (1) képletben $\alpha > 0$ az ún. skálaparaméter, $\beta > 0$ az alakparaméter, $\gamma \geq 0$ a helyparaméter. A gyakorlati számítások megkönnyítése céljából célszerű (1)-ben az $\eta = \alpha^{\frac{1}{\beta}}$ helyettesítést alkalmazni, ekkor az (1) képlet a következő alakú lesz:

$$F(t) = \begin{cases} 1 - \exp\left[-\left(\frac{t-\gamma}{\eta}\right)^\beta\right], & \text{ha } t \geq \gamma, \\ 0, & \text{ha } t < \gamma. \end{cases} \quad (1a)$$

A γ helyparaméter a gyakorlati alkalmazásoknak csak kis részében egyenlő 0-val, a mintavételi ter-

veket mégis erre a $\gamma=0$ esetre adjuk meg. Ennek oka az, hogy ezekből a tervekből egyszerű eljárással kaphatjuk meg a $\gamma \neq 0$ esetre vonatkozó terveket.

A β alakparaméter értéke a sűrűségfüggvény alakját határozza meg. A Weibull-eloszlás sűrűségfüggvénye $\gamma=0$ esetben az (1a) képletből differenciálással határozható meg (általános esetben hasonlóképpen az (1a) képletből nyerhető):

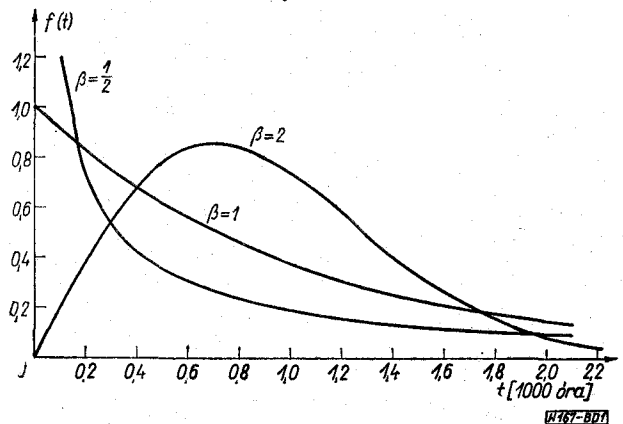
$$f(t) = F'(t) = \begin{cases} \frac{\beta}{\eta} \left(\frac{t}{\eta}\right)^{\beta-1} \exp\left[-\left(\frac{t}{\eta}\right)^\beta\right], & \text{ha } t \geq 0 \\ 0, & \text{ha } t < 0. \end{cases} \quad (2)$$

Ha $\beta < 1$, akkor $f(t)$ monoton csökkenő függvény, ha $\beta = 1$, akkor az exponenciális eloszlást kapjuk, ha $\beta > 1$, akkor a sűrűségfüggvénynek maximum helye van.

Az 1. ábra $\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékekre adja meg a Weibull-eloszlás sűrűségfüggvényét, $\eta = 1$ és $\gamma = 0$ esetén.

A Weibull-eloszlás esetében a meghibásodási ráta (tényező) időfüggvénye a következő ($\gamma = 0$):

$$\lambda(t) = \frac{f(t)}{1-F(t)} = \begin{cases} \frac{\beta}{\eta} \left(\frac{t}{\eta}\right)^{\beta-1}, & \text{ha } t \geq 0 \\ 0, & \text{ha } t < 0. \end{cases} \quad (3)$$

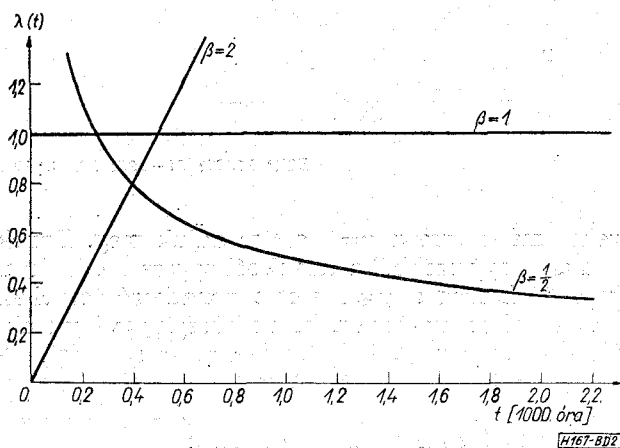

1. ábra. Weibull-eloszlás sűrűségfüggvénye $\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékekre

Ha $\beta < 1$, akkor $\lambda(t)$ monoton csökkenő; ha $\beta = 1$, akkor $\lambda(t) = \text{állandó}$ (exponenciális eloszlás esete); ha $\beta > 1$, akkor $\lambda(t)$ monoton növekvő függvény. A 2. ábra $\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékekre adja meg a $\lambda(t)$ függvényt $\eta = 1$ és $\gamma = 0$ esetén.

Weibull-eloszlás esetében a várható tényleges működés $\gamma = 0$ értékre a következő:

$$\begin{aligned} \mu = E(\tau) &= \int_0^{\infty} t f(t) dt = \int_0^{\infty} t \frac{\beta}{\eta} \left(\frac{t}{\eta}\right)^{\beta-1} \exp\left[-\left(\frac{t}{\eta}\right)^{\beta}\right] dt = \\ &= \eta \Gamma\left(1 + \frac{1}{\beta}\right). \end{aligned} \quad (4)$$

2. ábra. Weibull-eloszlás meghibásodási ráta függvénye $\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékekre

2. A mintavételi eljárások leírása

A következőkben tárgyalandó mintavételi eljárások két csoportra oszthatók:

- a várható tényleges működésre vonatkozó követelmény ellenőrzésére szolgáló eljárás,
- a meghibásodási rátára vonatkozó követelmény ellenőrzésére irányuló eljárás.

Mindkét esetben β -t ismertnek tételezzük fel. A mintavételi eljárás lépései mindkét esetben azonosak:

- a) Kiválasztunk a tételből egy n elemű mintát.
- b) A mintán előre megadott t ideig végezzük el a tényleges működés vizsgálatát. Adott esetben a vizsgálat nemcsak a tartammal, hanem más-ként is elő lehet írva (pl. ciklusokkal).
- c) Megfigyeljük a t -ig bekövetkezett meghibásodások r számát.
- d) A tételt átvesszük, ha $r \leq c$ (c előre megadott átvételi szám), a tételt visszautasítjuk, ha $r > c$.

Megjegyzések:

- a) n és c értéke az átvételi és visszautasítási kockázattól függ. Ezt később tárgyaljuk részletesen.
- b) A vizsgálat tartama rövidebb, mint t abban az esetben, ha a $(c+1)$ -edik meghibásodás t előtt fordul elő.

Az előzőekben vázolt mintavételi eljárás hasonló a minősítéses mintavételi eljáráshoz [3]. A minősítéses mintavételi eljárásnál a tétel p selejtarányának ellenőrzése a feladat, esetünkben azonban a várható (átlagos) tényleges működése, illetve a meghibásodási rátáé. A következőkben megmutatjuk, hogyan függ össze a termékek t tényleges működés alatti meghibásodási valószínűsége (selejtaránya) az átlagos tényleges működéssel, illetve a meghibásodási rátával. Az összefüggések alapján ezekre a jellemzőkre vonatkozó mintavételi tervek visszavezethetők a minősítéses mintavételi tervekhez.

3. A megbízhatóságvizsgálati mintavételi tervek visszavezetése a minősítéses mintavételi tervekhez

3.1 Az átlagos tényleges működés ellenőrzésére szolgáló tervek

Legyen feltételeink szerint a β alakparaméter ismert és $\gamma = 0$. Ekkor az (1a) képletben elvégezve a (4) képletből származó

$$\eta = \frac{\mu}{\Gamma\left(1 + \frac{1}{\beta}\right)}$$

helyettesítést kapjuk, hogy

$$p = F(t) = 1 - \exp\left\{-\left[\frac{t}{\mu} \Gamma\left(1 + \frac{1}{\beta}\right)\right]^{\beta}\right\}. \quad (5)$$

Az (5) képletből átalakítással és logaritmiikus transzformációval kapjuk, hogy

$$\frac{t}{\mu} = [-\ln(i-p)]^{\frac{1}{\beta}} \Gamma\left(1 + \frac{1}{\beta}\right). \quad (6)$$

Így közvetlen összefüggést kaptunk ismert β esetén $\frac{t}{\mu}$ és p között, azaz a vizsgálat tartama (t) és a várható (átlagos) tényleges működés (μ) hányadosa, valamint a p selejtarány között. Ennek megfelelően, ha t -t és μ -t előírjuk, akkor $\frac{t}{\mu}$ -höz egyértelműen tartozik a (6) összefüggés alapján egy p érték és fordítva, ha p ismert, akkor meghatározható $\frac{t}{\mu}$ értéke.

Az 1. és 2. táblázatokban ismertetjük $\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékekre p és $\frac{t}{\mu} \times 100$ összefüggését. Az 1. táblázatban p %-ban megadott értékének függvényében adjuk meg $\frac{t}{\mu} \times 100$ értékét. A 2. táblázatban pedig

$\frac{t}{\mu} \times 100$ függvényében közöljük p %-os értékét.

Jelölje N a tétel darabszámát és n a mintanagyságot ($n \ll N$), valamint legyen a mintában t tényleges működés alatt bekövetkezett meghibásodások r száma binomiális eloszlású valószínűségi változó

$t/\mu \times 100$ $p\%$ -nak a függvényében,

$\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékekre

1. táblázat

$p\%$	β alakparaméter		
	$\frac{1}{2}$	1	2
0,010		0,010	1,13
0,012		0,010	1,24
0,015		0,015	1,38
0,020		0,020	1,59
0,025		0,025	1,78
0,030		0,030	1,95
0,040		0,040	2,26
0,050		0,050	2,53
0,065		0,065	2,88
0,080		0,080	3,19
0,100		0,10	3,57
0,12		0,12	3,92
0,15		0,15	4,37
0,20		0,20	5,07
0,25		0,25	5,64
0,30		0,30	6,18
0,40		0,40	7,14
0,50	0,001	0,50	7,99
0,65	0,002	0,65	9,12
0,80	0,003	0,80	10,11
1,00	0,005	1,01	11,31
1,2	0,007	1,21	12,40
1,5	0,011	1,51	13,87
2,0	0,020	2,02	16,03
2,5	0,032	2,53	17,95
3,0	0,047	3,05	19,69
4,0	0,083	4,08	22,79
5,0	0,130	5,13	25,58
6,5	0,230	6,72	29,25
8,0	0,350	8,34	32,59

n és p paraméterekkel, akkor az átvétel $P(A)$ valószínűsége a következő:

$$P(A) = \sum_{k=0}^c \binom{n}{k} p^k (1-p)^{n-k} \quad (7)$$

A (7) képlet által adott $P(A)$ átvételi valószínűség megadja annak valószínűségét, hogy a meghibásodások száma kisebb, mint c vagy azzal egyenlő.

Ha a mintadarabszám viszonylag nagy és p viszonylag kicsiny, akkor az átvételi valószínűség kiszámításakor közelítésként a Poisson-eloszlást alkalmazhatjuk:

$$P(A) = \sum_{k=0}^c \frac{(np)^k}{k!} e^{-np} \quad (8)$$

A különböző p értékekhez tartozó $P(A)$ átvételi valószínűségek a Poisson- vagy a binomiális eloszlás táblázataiból határozhatók meg.

A mintavételi eljárás jelleggörbéjének meghatározására a következőben egy példát ismertetünk. Az OC jelleggörbe, mint ismeretes, megadja a különböző μ átlagos tényleges működésekhez tartozó átvételi valószínűségeket.

1. Példa

Tegyük fel, hogy p átvételi értéke 2,5%, valamint olyan mintavételi tervet választunk ki a minősítéses

$p\%$ -os értékei $t/\mu \times 100$ függvényében,

$\beta = \frac{1}{2}$, 1 és 2 értékeire

2. táblázat

$t/\mu \times 100$	β alakparaméter		
	$\frac{1}{2}$	1	2
0,010	1,40	0,010	
0,012	1,54	0,012	
0,015	1,72	0,015	
0,020	1,98	0,020	
0,025	2,21	0,025	
0,030	2,42	0,030	
0,040	2,79	0,040	
0,050	3,11	0,050	
0,065	3,54	0,065	
0,080	3,92	0,080	
0,100	4,37	0,10	
0,12	4,78	0,12	
0,15	5,33	0,15	
0,20	6,13	0,20	
0,25	6,83	0,25	
0,30	7,45	0,30	
0,40	8,56	0,40	0,001
0,50	9,52	0,50	0,002
0,65	10,78	0,65	0,003
0,80	11,88	0,80	0,005
1,00	13,19	1,00	0,008
1,2	14,35	1,19	0,011
1,5	15,90	1,49	0,018
2,0	18,13	1,98	0,31
2,5	20,04	2,47	0,49
3,0	21,73	2,96	0,071
4,0	24,64	3,92	0,13
5,0	27,11	4,88	0,20
6,5	30,27	6,29	0,33
8,0	32,97	7,69	0,50
10,0	36,06	9,52	0,78
12	38,73	11,31	1,12
15	42,17	13,93	1,75
20	46,87	18,13	3,09
25	50,69	22,12	4,79
30	53,91	25,92	6,82
40	59,12	32,97	11,81
50	63,21	39,35	17,83
65	68,02	47,80	28,24
80	71,77	55,07	39,51
100	75,69	63,21	54,41

mintavételi táblázatból, amelyre $n=75$, $c=4$. Továbbá a vizsgálat tartama $t=1000$ óra, az alkatrészek tényleges működéseloszlása pedig Weibull-eloszlást követ ismert $\beta=2$ és $\gamma=0$ paraméterekkel.

Az egyes p értékekhez tartozó $P(A)$ átvételi valószínűségek vagy a binomiális eloszlás táblázatából, vagy a Poisson-eloszlás táblázatából határozhatók meg. A 3. táblázat 1. és 2. oszlopában néhány értéket sorolunk fel ezek közül. A 3. táblázat 3. oszlopában az egyes p értékekhez tartozó $t/\mu \times 100$ értékeket láthatjuk, amelyeket az 1. táblázatból határoztunk meg $\beta=2$ -re. Ezután a $\frac{t}{\mu} \times 100$ képletből $t=1000$

órára meghatároztuk μ értékét. Például $p=5\%$ esetén $\frac{t}{\mu} \times 100 = 25,58$, ezért $t=1000$ óra esetén $\mu =$

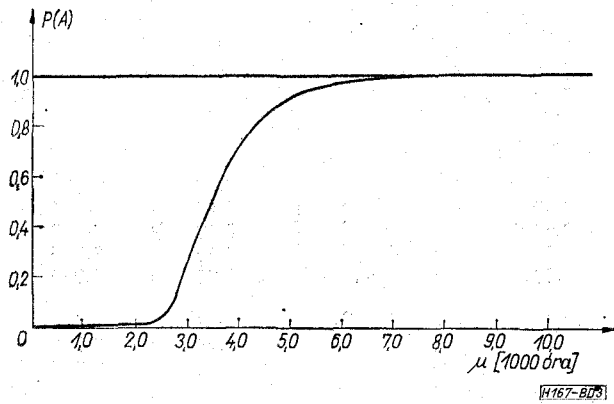
$$\mu = \frac{1000 \times 100}{25,58} = 3900 \text{ óra}$$

Az OC görbe megszerkesztéséhez szükséges adatok

$\beta = 2, n = 75, c = 4, t = 1000$ esetén

3. táblázat

$p\%$	$P(A)$	$t\mu \times 100$	μ (óra)
2	0,98	16,03	6250
3	0,92	19,69	5075
4	0,82	22,79	4400
5	0,68	25,58	3900
6,5	0,46	29,25	3400
8	0,27	32,59	3070
10	0,12	36,63	2730
12	0,04	40,34	2490
15	0,01	45,48	2200

3. ábra. OC görbe az átlagos tényleges működés függvényében $\beta = 2, t = 1000, n = 75$ és $c = 4$ értékekre

A különböző p értékekhez tartozó μ értékeket a 3. táblázat utolsó oszlopában tüntetjük fel. Ezek után megszerkeszthető az OC görbe μ függvényében. $t = 1000$ óra, $\beta = 2$ értékek esetén, az OC görbe a 3. ábrán látható.

A következő példa az átvételi szám (c) és a visszautasítási valószínűséghez tartozó μ érték meghatározását mutatja be:

2. Példa

Tételezzük fel, hogy $\mu = 52\ 000$ óra várható tényleges működést akarunk ellenőrizni $t = 1000$ óras vizsgálattal, ismert $\beta = \frac{1}{2}$ alakparaméter-érték esetén, $n = 150$ db-os mintanagyság mellett. Legyen a $\mu = 52\ 000$ óra érték átvételi valószínűsége 0,95. Ekkor a c átvételi szám meghatározása a következőképpen történik:

$$A \frac{t}{\mu} \times 100 \text{ érték } \frac{1000 \times 100}{52\ 000} = 1,93\text{-dal egyenlő, az}$$

ennek megfelelő p érték a 2. táblázatból $\beta = \frac{1}{2}$ esetén kb. 18%. A binomiális eloszlás táblázatából adódik, hogy a fenti értékek mellett a c átvételi szám 35.

A visszautasítási átlagos tényleges működés a következőképpen számítható ki:

Legyen a visszautasítás $P(V)$ valószínűsége 0,9, azaz az átvétel valószínűsége $P(A) = 0,1$. Ekkor $n = 150$ és $c = 35$ esetén $p \approx 28,4\%$. A 2. táblázatból az ehhez tartozó $\frac{t}{\mu} \times 100$ érték 5,7, így $t = 1000$ óra esetén $\mu_V = 17\ 500$ óra.

3.2 Meghibásodási ráta ellenőrzésére szolgáló tervek

Legyen ez esetben is β ismert és $\gamma = 0$. Ekkor a (3) egyenlet mindkét oldalát t/β -val megszorozva kapjuk, hogy

$$\frac{t\lambda(t)}{\beta} = \left(\frac{t}{\eta}\right)^\beta \tag{9}$$

Ezt helyettesítsük be az (1a) képletbe, ekkor kapjuk, hogy

$$p = F(t) = 1 - e^{-\frac{t\lambda(t)}{\beta}} \tag{10}$$

(10) azonos átalakításával és logaritmizálásával adódik, hogy

$$t\lambda(t) = -\beta \ln(1 - p) \tag{11}$$

(11) egyértelmű összefüggést ad $t\lambda(t)$ és p között, ismert β esetén. $t\lambda(t)$ és p összefüggésére vonatkozik a 4. és 5. táblázat. A 4. táblázat $t\lambda(t) \times 100$ -at adja meg $p\%$ függvényében $\beta = \frac{1}{2}, 1, \frac{4}{3}$ és 2 értékekre, az 5. táblázat pedig a $p\%$ -ot tartalmazza $t\lambda(t) \times 100$ függvényében ezekre a β értékekre.

A $P(A)$ átvételi valószínűséget — a 3.1-ben ismertetett eljáráshoz hasonlóan — a binomiális vagy a Poisson-eloszlás táblázatából kell meghatározni.

$t\lambda(t) \times 100$ $p\%$ függvényében $\beta = \frac{1}{2}, 1, 1\frac{1}{3}$ és 2 értékekre

4. táblázat

$p\%$	β alakparaméter			
	$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{3}$	2
0,010	0,005	0,010	0,013	0,020
0,012	0,006	0,012	0,016	0,024
0,015	0,007	0,015	0,020	0,030
0,020	0,010	0,020	0,027	0,040
0,025	0,012	0,025	0,033	0,050
0,030	0,015	0,030	0,040	0,060
0,040	0,020	0,040	0,053	0,080
0,050	0,025	0,050	0,067	0,100
0,065	0,032	0,065	0,087	0,130
0,080	0,040	0,080	0,107	0,160
0,100	0,050	0,100	0,133	0,200
0,12	0,060	0,120	0,160	0,240
0,15	0,075	0,150	0,200	0,300
0,20	0,100	0,200	0,266	0,400
0,25	0,125	0,250	0,333	0,500
0,30	0,150	0,300	0,400	0,600
0,40	0,201	0,401	0,535	0,802
0,50	0,251	0,501	0,668	1,002
0,65	0,326	0,652	0,869	1,304
0,80	0,402	0,803	1,071	1,606
1,00	0,503	1,005	1,340	2,010
1,2	0,604	1,207	1,609	2,414
1,5	0,756	1,511	2,015	3,022
2,0	1,010	2,020	2,693	4,040
2,5	1,266	2,532	3,376	5,064
3,0	1,523	3,046	4,061	6,092
4,0	2,041	4,082	5,443	8,164
5,0	2,565	5,129	6,839	10,258
6,5	3,360	6,721	8,961	13,442
8,0	4,169	8,338	11,117	16,676
10,0	5,268	10,536	14,048	21,072

$p\% \times \lambda(t) \times 100$ függvényében,
 $\beta = \frac{1}{2}, 1, 1 \frac{1}{3}$ és 2 értékekre

5. táblázat

$t \times \lambda(t) \times 100$	β alakparaméter			
	$\frac{1}{2}$	1	$1 \frac{1}{3}$	2
0,010	0,020	0,010	0,008	0,005
0,012	0,024	0,012	0,009	0,006
0,015	0,030	0,015	0,011	0,008
0,020	0,040	0,020	0,015	0,010
0,025	0,050	0,025	0,019	0,013
0,030	0,060	0,030	0,022	0,015
0,040	0,080	0,040	0,030	0,020
0,050	0,100	0,050	0,038	0,025
0,065	0,130	0,065	0,049	0,032
0,080	0,160	0,080	0,060	0,040
0,100	0,200	0,100	0,075	0,050
0,12	0,240	0,120	0,090	0,060
0,15	0,300	0,150	0,112	0,075
0,20	0,400	0,200	0,150	0,100
0,25	0,499	0,250	0,187	0,125
0,30	0,598	0,300	0,225	0,150
0,40	0,797	0,399	0,300	0,200
0,50	0,995	0,499	0,374	0,250
0,65	1,292	0,648	0,481	0,324
0,80	1,587	0,797	0,598	0,399
1,00	1,980	0,995	0,747	0,499
1,2	2,371	1,193	0,896	0,598
1,5	2,955	1,489	1,119	0,747
2,0	3,921	1,980	1,489	0,995
2,5	4,877	2,469	1,858	1,242
3,0	5,824	2,955	2,225	1,489
4,0	7,688	3,921	2,955	1,980
5,0	9,516	4,877	3,681	2,469
6,5	12,190	6,293	4,758	3,198
8,0	14,786	7,688	5,824	3,921
10,0	18,127	9,516	7,226	4,877

OC görbe megszerkesztéséhez szükséges adatok
 $\beta = 2, n = 115, c = 3, t = 500$ esetén

6. táblázat

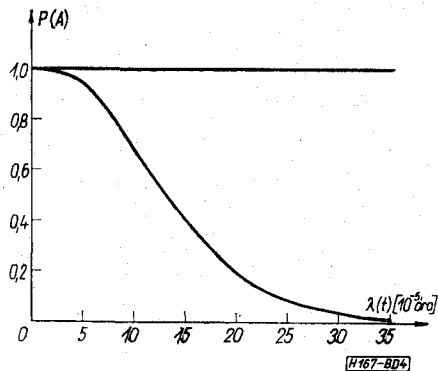
$p\%$	$P(A)$	$t\lambda(t) \times 100$	$\lambda(t)$ (10^{-5} /óra)
0,5	0,99	1,002	2,00
0,8	0,98	1,606	3,21
1,0	0,97	2,010	4,02
1,2	0,95	2,414	4,83
1,5	0,90	3,022	6,04
2,0	0,80	4,040	8,08
2,5	0,68	5,064	10,13
3,0	0,55	6,092	12,18
4,0	0,33	8,164	16,33
5,0	0,17	10,258	20,52
6,5	0,06	13,442	26,88
8,0	0,02	16,676	33,35

Az eljárás illusztrálására szolgál a következő példa:

3. Példa

Legyen a mintanagyság $n = 115$, az átvételi szám $c = 3$, a vizsgálat tartama $t = 500$ óra, $\beta = 2, \gamma = 0$.

Először meghatározzuk az egyes p értékekhez tartozó $P(A)$ átvételi valószínűségeket. Ezután a 4. táblázatból kikeressük az ehhez tartozó $t\lambda(t) \times 100$ szorzatot, majd ebből kiszámítjuk $\lambda(t)$ értékét. Így

4. ábra. OC görbe a meghibásodási ráta függvényében $\beta = 2, t = 500, n = 115$ és $c = 3$ értékekre

$\lambda(t)$ függvényében meghatározhatjuk az OC jellegű görbét a fenti értékekre. Az ezeket az adatokat tartalmazó 6. táblázat összeállításának módját a következő szampeldán szemléltetjük.

$p = 5\%$ -os selejtarány átvételi valószínűsége 0,17, a $p = 5\%$ értéknek megfelelő $t\lambda(t) \times 100$ szorzat értéke a 4. táblázatból 10,258. Ebből $t = 500$ óra esetén $\lambda(500) = 20,52 \times 10^{-5}$ /óra érték adódik. A 6. táblázat alapján megszerkesztett OC görbét $\beta = 2, n = 115, c = 3$ és $t = 500$ óra értékekre a 4. ábrán láthatjuk.

Az előző példában $\gamma = 0$ volt. Ha $\gamma \neq 0$, akkor bevezetjük a $t_0 = t - \gamma$ helyettesítést, ezután $t_0 \lambda(t_0) \times 100$ -ra végezzük el az előzőekben részletezett számításokat, majd a kapott értékből γ hozzáadásával származtathatjuk a feladat megoldását. Megjegyzendő, hogy ez az eljárás nemcsak a meghibásodási ráta esetében, hanem a 3.1 pontban ismertetett várható tényleges működés ellenőrzésekor is alkalmazható. Példaként tekintünk a következő gyakorlati feladatra:

4. Példa

Legyen $\beta = \frac{4}{3}, \gamma = 400$ óra, a vizsgálat tartama

1200 óra, $\lambda(t)$ átvételi értéke $t = 1200$ óránál $4,4 \times 10^{-5}$ /óra. Legyen a $\lambda_A(1200) = 4,4 \times 10^{-5}$ /óra érték átvételi valószínűsége: $P(A) = 0,99$. Legyen a visszautasítási meghibásodási ráta értéke $t = 1200$ óra tényleges működésre: $\lambda_V(1200) = 1,55 \times 10^{-4}$ /óra, ennek az értéknek átvételi valószínűsége pedig 0,05, azaz a visszautasítási valószínűség $P(V) = 0,95$.

Első lépés a vizsgálati terv megszerkesztésénél a $t_0 = t - \gamma = 1200 - 400 = 800$ óra értékének kiszámítása. A következő lépés $t_0 \lambda(t_0) \times 100$ meghatározása mind az átvételi, mind a visszautasítási $\lambda(t_0)$ értékre:

$$t_0 \lambda(t_0) \times 100 = 800 \times 4,4 \times 10^{-5} \times 100 = 3,52 \quad (12)$$

az átvételi $\lambda(t_0)$ értékre,

$$t_0 \lambda(t_0) \times 100 = 800 \times 15,5 \times 10^{-5} \times 100 = 12,4 \quad (13)$$

a visszautasítási $\lambda(t_0)$ értékre.

Az 5. táblázatból kapjuk, hogy $p = 2,6\%$ a (12) képlet esetében, valamint $p = 8,9\%$ a (13) képletre vonatkozóan.

A Poisson- vagy a binomiális valószínűségeloszlási táblázatokból adódik, hogy erre a vizsgálati tervre $n = 184, c = 10$.

4. A mintavételi táblázatok és azok felhasználása

4.1 A várható tényleges működés ellenőrzésére szolgáló eljárás mintavételi táblázatai

A mintavételi táblázatok β különböző értékeire megadják a n minimális mintadarabszámot $\frac{t}{\mu} \times 100$ függvényében, különböző c átvételi számokra. A táblázat adatai arra vonatkoznak, hogy a megfelelő $\frac{t}{\mu} \times 100$ értékű tétel átvételének valószínűsége $0,1$ vagy annál kisebb, azaz ez az érték a visszautasítási átlagos tényleges működésre vonatkozik, mivel ez az érték biztosítja a vásárlót arról, hogy ilyen átlagos tényleges működésű tételt csak kis valószínűséggel vesz át. A táblázatokban azonban zárójelben feltüntetjük, hogy az adott mintanagyság esetén $P(A) = 0,95$ valószínűséggel mekkora $\frac{t}{\mu} \times 100$, azaz ebből kiszámítva milyen μ átlagos tényleges működésértékel számolhatunk átvételi értéként. Példaként $\beta = \frac{1}{2}$ -re adjuk meg a mintavételi táblázatot (l. 7.

7. táblázat

Mintavételi terv $\beta = \frac{1}{2}$ -re, a várható tényleges működés ellenőrzésére

c átvételi szám	n mintadarabszám			
	t/μ × 100 értéke, amelyre P(A) ≅ 0,1			
	50	10	5	1
0	3	10	8	17
1	(0,02) 5	10 (0,07)	13 (0,04)	28 (0,01)
2	7 (0,94)	13 (0,24)	18 (0,12)	39 (0,02)
3	9 (1,7)	17 (0,40)	23 (0,21)	49 (0,04)
4	11 (2,5)	20 (0,60)	28 (0,30)	59 (0,06)
5	13 (3,3)	24 (0,75)	32 (0,40)	68 (0,08)
6	14 (4,7)	27 (0,94)	37 (0,46)	78 (0,10)
7	16 (5,3)	30 (1,1)	41 (0,55)	87 (0,11)
8	18 (6,0)	34 (1,2)	46 (0,61)	96 (0,13)
9	20 (6,4)	37 (1,4)	50 (0,73)	105 (0,14)
10	22 (6,8)	40 (1,5)	54 (0,78)	118 (0,15)
11	23 (8,0)	43 (1,6)	58 (0,83)	126 (0,16)
12	25 (8,8)	47 (1,7)	66 (0,87)	135 (0,17)
13	27 (9,0)	50 (1,9)	70 (0,90)	144 (0,19)
14	29 (9,2)	53 (2,0)	75 (0,92)	153 (0,20)
15	31 (9,4)	56 (2,2)	79 (0,98)	162 (0,21)

Megjegyzés: t/μ × 100 zárójelben szereplő értékeire P(A) ≅ 0,95

táblázatot). A táblázat felhasználását illusztrálja a következő példa:

5. Példa

Legyen a tétel visszautasítási átlagos tényleges működése ($\mu_{0,1}$) 4000 óra $P(A) = 0,1$ átvételi valószínűséggel [$P(V) = 0,9$], a tétel átvételi átlagos tényleges működése ($\mu_{0,95}$) pedig 25 000 óra $P(A) = 0,95$ átvételi valószínűséggel. $t = 400$ óra tényleges működésre és $\beta = \frac{1}{2}$, $\gamma = 0$ értékekre kell meghatározni az n mintanagyságot és a c átvételi számot. Először kiszámítjuk $\mu_{0,1} \times 100$ értékét, ez a következő: $\frac{400 \times 100}{4000} = 10$. Hasonlóképpen kapjuk, hogy $\frac{t}{\mu_{0,95}} \times 100 = \frac{400 \times 100}{25\,000} = 1,6$. A 7. táblázatban ezekhez az értékekhez $n = 43$, $c = 11$ tartozik. Ez azt jelenti, hogy 43 db-os mintát kell megvizsgálni, és a még megengedett meghibásodások száma 11. Ha a táblázatban nem áll rendelkezésre a $\frac{t}{\mu} \times 100$ érték, akkor óvatosan a következő, kisebb hányadossal kell számolni.

4.2 Meghibásodási ráta ellenőrzésére szolgáló mintavételi táblázatok

A meghibásodási ráta ellenőrzésére szolgáló mintavételi táblázatok $t\lambda(t) \times 100$ értékekre adják meg n és c értékét $P(A) = 0,1$ átvételi valószínűséggel [$P(V) = 0,9$], valamint a mintadarabszám alatt zárójelben szerepel az a $t\lambda(t) \times 100$ érték, amelyből kiszámítható $\lambda(t)$ értéket ezen eljárás esetén $P(A) = 0,95$ valószínűséggel fogadunk el. A táblázatok különböző β értékekre vonatkoznak. Példaként a $\beta = 1$ és 2 értékekre vonatkozó táblázatokat ismertetjük (8. és 9. táblázat). A táblázat alkalmazását mutatja be a következő példa:

6. Példa

Legyen a $t = 1000$ óra tényleges működésre vonatkozó visszautasítási meghibásodási ráta $\lambda_V(1000) = 10^{-4}$ /óra, ekkor $t \times \lambda_V(t) \times 100 = 1000 \times 10^{-4} \times 100 = 10$, az átvételi meghibásodási ráta 1000 óránál pedig $\lambda_A(1000) = 9 \times 10^{-6}$ /óra, ekkor $t \times \lambda_A(t) \times 100 = 1000 \times 9 \times 10^{-6} \times 100 = 0,9$. Ennek a két értéknek megfelelő mintanagyság $\beta = 2$ érték esetén a 9. táblázatból $n = 79$, az átvételi szám pedig $c = 1$.

A fenti eljárás csak akkor alkalmazható, ha a vizsgálati időtartam és az á tényleges működésérték, amelyre a meghibásodási rátát előírják, azonos. Abban az esetben, ha ez a két érték különböző, akkor az előírt időtartamra vonatkozó meghibásodási rátát át kell számítani a vizsgálati időtartamra. Ez az átszámítás azon alapszik, hogy két különböző t_2 és t_1 időpontban a meghibásodási ráták hányadosa (3) képletből a következő:

$$\frac{\lambda(t_2)}{\lambda(t_1)} = \left(\frac{t_2}{t_1}\right)^{\beta-1} \quad (14)$$

Az átszámítás megkönnyítésére szolgál a 10. táblázat, ill. az ennek megfelelő 5. ábra, amelyek meg-

8. táblázat.

9. táblázat

Mintavételi terv $\beta=1$ -re a meghibásodási ráta ellenőrzésére

Mintavételi terv $\beta=2$ -re, a meghibásodási ráta ellenőrzésére

c átvételi szám	n mintanagyság		
	$t\lambda(t) \times 100$ értéke, amelyre $P(A) \cong 0,1$		
	50	10	5
0	5	24	46
1	(1,0)	(0,20)	(0,11)
2	9	40	79
3	(4,2)	(0,90)	(0,45)
4	12	55	108
5	(7,4)	(1,5)	(0,76)
6	15	69	135
7	(10)	(2,0)	(1,0)
8	19	82	164
9	(12)	(2,4)	(1,2)
10	22	96	191
11	(13)	(2,8)	(1,4)
12	25	109	216
13	(15)	(3,0)	(1,5)
14	28	122	242
15	(16)	(3,3)	(1,7)
16	31	135	267
17	(17)	(3,5)	(1,8)
18	34	147	292
19	(18)	(3,7)	(1,9)
20	37	162	316
21	(19)	(3,9)	(2,0)
22	40	175	341
23	(20)	(4,0)	(2,1)
24	43	187	365
25	(20)	(4,2)	(2,2)
26	45	200	389
27	(21)	(4,3)	(2,2)
28	48	212	413
29	(22)	(4,4)	(2,3)
30	51	224	437
31	(22)	(4,6)	(2,4)

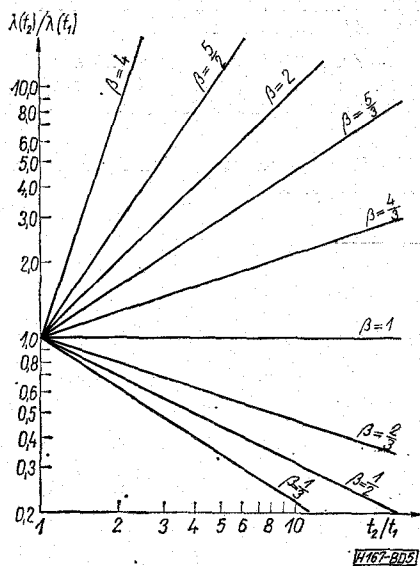
c átvételi szám	n mintanagyság		
	$t\lambda(t) \times 100$ értéke, amelyre $P(A) \cong 0,1$		
	50	10	5
0	10	46	92
1	(1,0)	(0,22)	(0,11)
2	16	79	158
3	(4,5)	(0,90)	(0,44)
4	29	108	216
5	(7,5)	(1,5)	(0,75)
6	29	135	271
7	(10)	(2,0)	(1,0)
8	34	163	324
9	(12)	(2,4)	(1,2)
10	40	190	376
11	(13)	(2,7)	(1,4)
12	45	216	427
13	(15)	(3,0)	(1,5)
14	51	241	477
15	(16)	(3,3)	(1,6)
16	57	266	526
17	(17)	(3,5)	(1,7)
18	62	291	575
19	(19)	(3,7)	(1,9)
20	70	316	624
21	(18)	(3,0)	(1,9)
22	75	340	672
23	(19)	(4,1)	(2,0)
24	80	365	720
25	(20)	(4,2)	(2,1)
26	86	389	768
27	(20)	(4,4)	(2,2)
28	91	413	815
29	(21)	(4,5)	(2,2)
30	96	437	862
31	(22)	(4,6)	(2,3)

Megjegyzés: $t\lambda(t) \times 100$ zárójelben szereplő értékre $P(A) \cong 0,95$.

Megjegyzés: $t\lambda(t) \times 100$ zárójelben szereplő értékre $P(A) \cong 0,95$.

10. táblázat

Meghibásodási ráták hányadosa t_2/t_1 függvényében, különböző β értékekre

t_2/t_1	$\lambda(t_2)/\lambda(t_1)$					
	β értékei					
	$\frac{1}{3}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{2}{3}$	1	$\frac{1}{3}$	2
1,25	0,862	0,894	0,928	1,00	1,08	1,25
1,50	0,763	0,816	0,873	1,00	1,14	1,50
1,75	0,689	0,756	0,823	1,00	1,21	1,75
2,00	0,630	0,707	0,794	1,00	1,26	2,00
2,25	0,583	0,667	0,763	1,00	1,31	2,25
2,50	0,543	0,632	0,734	1,00	1,36	2,50
2,75	0,510	0,603	0,714	1,00	1,40	2,75
3,00	0,481	0,577	0,694	1,00	1,44	3,00
3,25	0,456	0,555	0,675	1,00	1,48	3,25
3,50	0,434	0,534	0,659	1,00	1,52	3,50
3,75	0,414	0,516	0,644	1,00	1,55	3,75
4,00	0,397	0,500	0,630	1,00	1,59	4,00
4,25	0,381	0,485	0,617	1,00	1,62	4,25
4,50	0,367	0,472	0,606	1,00	1,65	4,50
4,75	0,354	0,459	0,595	1,00	1,68	4,75
5,00	0,342	0,447	0,585	1,00	1,71	5,00

5. ábra. $\lambda(t_2)/\lambda(t_1)$ hányados t_2/t_1 függvényében különböző β értékekre

adják $\lambda(t_2)/\lambda(t_1)$ értékét különböző t_2/t_1 és β értékek-re. Az átszámításra a következő példát ismertetjük:

7. Példa

Olyan vizsgálati tervet készítünk, amelyben a meghibásodási ráta visszautasítási értéke $t=4000$ óra tényleges működésre: $\lambda_V(4000)=3,75 \times 10^{-4}$ /óra, $P(A)=0,1$ átvételi valószínűséggel. A vizsgálat tartama azonban 1000 óra, β értéke pedig 2, $\gamma=0$. Ekkor a (14) egyenletből $t_2=4000$ és $t_1=1000$, illetve $\lambda(t_2)=3,75 \times 10^{-4}$ /óra helyettesítéssel kapjuk, hogy

$$\lambda(t_1) = \frac{\lambda(t_2)}{\left(\frac{t_2}{t_1}\right)^{\beta-1}} = \frac{3,75 \times 10^{-4}}{\left(\frac{4000}{1000}\right)^{2-1}} = \frac{3,75 \times 10^{-4}}{4} \approx \approx 0,94 \times 10^{-4}/\text{óra}.$$

Ebből

$$t \times \lambda(t) \times 100 = 1000 \times 0,94 \times 10^{-4} \times 100 = 0,94 \times 10 = 9,4.$$

$c=1$ átvételi szám esetére a 8. táblázatból adódik, hogy az n mintadarabszám 79.

5. Átlagos meghibásodási ráta tervek

A t tényleges működésre vonatkozó átlagos meghibásodási ráta $\bar{\lambda}(t)$ a következő:

$$\bar{\lambda}(t) = \frac{1}{t} \int_0^t \lambda(x) dx = \frac{\Delta(t)}{t}, \quad (15)$$

ahol

$$\Delta(t) = \int_0^t \lambda(x) dx. \quad (16)$$

Megjegyzés:

Eltolások eloszlás esetében az integrálás alsó határa $\gamma > 0$.

Figyelembe véve, hogy a meghibásodás valószínűsége bármely tényleges működéseloszlás esetében:

$$F(t) = 1 - e^{-\int_0^t \lambda(x) dx} = 1 - e^{-i\bar{\lambda}(t)}, \quad (17)$$

$p = F(t)$ helyettesítéssel kapjuk, hogy

$$i\bar{\lambda}(t) = -\ln(1-p). \quad (18)$$

(18)-ből adódik, hogy bármilyen eloszlásra alkalmazható az átlagos meghibásodási rátán alapuló mintavételi tervek meghatározására a Weibull-eloszlás mintavételi táblázata $\beta=1$ esetén (l. (4) egyenlet és 8. táblázat).

8. Példa

Legyen 1000 órás vizsgálatnál az átlagos meghibásodási ráta $\bar{\lambda}_V(1000)$ visszautasítási értéke 10^{-5} /óra, $P(A)=0,1$ átvételi valószínűséggel, a $\bar{\lambda}_A(1000)$ átvételi átlagos meghibásodási ráta pedig $P(A)=0,95$ valószínűséggel $1,5 \times 10^{-6}$ /óra. Ekkor a $t \times \lambda(t) \times 100$ szorzat az átvételi és visszautasítási átlagos meghibásodási rátára

$$t \times \bar{\lambda}_A(1000) \times 100 = 10^3 \times 1,5 \times 10^{-6} \times 10^2 = 0,15,$$

és

$$t \times \bar{\lambda}_V(1000) \times 100 = 10^3 \times 10^{-5} \times 10^2 = 1,0.$$

Így a 8. táblázatból kapjuk, hogy ezen feltételeknek $c=2$ átvételi szám és $n=533$ mintadarabszám felel meg.

6. Következtetések

A dolgozatban ismertetett, Weibull-eloszláson alapuló mintavételi tervek és eljárások lehetővé teszik a termékek egységes megbízhatósági ellenőrzését és minősítését. Ezeknek az eljárásoknak szabványosítása — hasonlóan az exponenciális eloszláson alapuló eljárások szabványosításához — szintén szükséges a termékek megbízhatósági adatainak egységes módszerrel történő meghatározása céljából.

I R O D A L O M

- [1] Balogh A.—dr. Dukáti F.: Élettartam- és megbízhatósági vizsgálatok mintavételi eljárásai és tervei. Minőség és Megbízhatóság, 1971. febr.
- [2] Balogh A.—dr. Dukáti F.: Élettartam- és megbízhatósági vizsgálatok exponenciális eloszláson alapuló szekvenciális mintavételi eljárásai és tervei. Híradástechnika, 1972. jan.
- [3] MSZ 278—55. sz. szabvány. Tömegcikkék matematikai statisztikai minősítése.